

вредности и „јеретичке“ режиме. Како је навео Дуарте, ширење информација је нераздвојни део самих операција цихадиста код којих не постоји разлика између речи и дела. Дистрибуирање информација, планирање операција и регрутација нових чланова одувек су били присутни у свету цихадиста, с тим да се порука данас шири не само путем традиционалних проповеди имама по џамијама, већ и преко мултимедијалних формата дистрибуираних онлајн.

Поред наведених, на скупу је било и тема посвећених антисемитизму, али и регионалним сукобима и проблемима (Грузија, Нагорно Карабах и сл.), а главно обележје скупа била је његова мултидисциплинарност, с обзиром на то да је тема предрасуда обрађивана из угла више научних дисциплина, попут историје, географије, социологије, филозофије, филологије, права итд. Захваљујући томе, конференција је успела да прикаже не само заступљеност предрасуда у различитим историјским и савременим збивањима, етничким, верским, расним, културним и другим сукобима или сусретима, већ и њихову улогу у самим научним истраживањима сваке од поменутих научних дисциплина.

*Јована Шаљић*

### **23. МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС ВИЗАНТИЈСКИХ СТУДИЈА,**

**Међународна асоцијација византијских студија (AIEB),**

**Српски комитет за византологију**

*(23<sup>rd</sup> International Congress of Byzantine studies),*

Београд, Србија, 22–27. август 2016.

У Београду је од 22. до 27. августа 2016. године одржан 23. међународни конгрес византијских студија. На највећем до сада одржаном светском византолошком конгресу учествовало је око 1.300 истраживача из 49 земаља, који су у српску престоницу допутовали са 5 континената. Конгрес су организовали Међународна асоцијација византијских студија (AIEB) и Српски комитет за византологију, у сарадњи са Византолошким институтом САНУ, Српском академијом наука и уметности, Универзитетом у Београду, као и Филолошким и

Правним факултетом Београдског универзитета. Покровитељи скупа, који је одржан у просторијама Филолошког факултета и Српске академије наука и уметности, били су председник Републике Србије Томислав Николић и Унеско.

Као мото Конгреса истакнута је мисао византијског интелектуалца Максима Плануда – „Пάντα μὲν γὰρ μεταβάλλεται, ἀπόλλυται δὲ οὐδέν” („Све се мења, али ништа не пропада”), инспирисана Овидијем, а посредно и Хераклитом, кроз коју се прожима идеја о РOMEЈСКОМ царству као живом организму, чија је цивилизација и након пада Цариграда опстала до данашњих дана, првенствено кроз цркву и народе који су чинили део византијског културног круга.

Конгрес је почео церемонијом свечаног отварања која је уприличена у понедељак 22. августа у Сали хероја Филолошког факултета, у присуству високих званика. Посебна част да својом беседом отвори Конгрес припала је председнику Републике Србије Томиславу Николићу, који је своје излагање искористио да Византолошком институту САНУ, једном од носилаца организације Конгреса, уручи Сретењски орден другог степена, за нарочите заслуге у промоцији византијског наслеђа на тлу Србије и допринос у проучавању и развоју светске византологије. Признање је примио директор Института, академик и професор емеритус Љубомир Максимовић. Церемонија свечаног отварања настављена је говором представника Унеска, након чега се скупу обратио Јоханес Кодер (Johannes Koder), председник AIEB-a. Добродошлицу присутнима пожелео је и академик Љубомир Максимовић, председник Организационог одобра Конгреса. Церемонија отварања окончана је уводном беседом Џона Ф. Халдона (John F. Haldon) под називом „*Change in Byzantium. Thinking about Stability, Resilience and Movement in Medieval East Roman Society*.”

Уследио је почетак радног дела Конгреса. Структуру његовог научног програма чинили су, по устаљеном обичају, пленарне сесије, округли столови као и седнице слободних саопштења, од којих су поједина представљана у виду постер-презентација. Поред тога, на београдском конгресу је уведена посебна категорија тзв. специјалних сесија на којима су учесници дискутовали о актуелним питањима у византологији.

За разлику од претходних, на овогодишњем Конгресу одржан је мањи број пленарних седница. Било их је укупно шест, сваког дана по једна, посвећена одређеној научној теми у византологији. Седницама је руководио модератор. Након његовог уводног излагања подносиоци реферата су представљали резултате својих истраживања. Модератори

су по завршетку појединачних излагања давали завршну оцену, после чега је обично следила жива дискусија. Шест пленарних сесија било је посвећено питањима која су проистицала из проучавања византијске хагиографије и литерарне (историографске) баштине, археологије византијских градова (посебна пажња посвећена је истраживањима локалитета Царичин град), религијске праксе Византинаца, положаја словенских народа између старог и новог Рима, и на крају, развоја византијских студија у новом миленијуму.

По завршетку пленарних сесија, одржавани су округли столови и тематске седнице слободних саопштења на којима су излагачи представљали своја саопштења везана за теме из различитих научних дисциплина: историје, историје византијске уметности и архитектуре, филологије, археологије, теологије, историје права, филозофије. Одржано је 49 округлих столова, и око 120 тематских седница слободних саопштења. Намера организатора била је да подстакне дискусију међу учесницима.

На специјалним сесијама организованим у оквиру слободних саопштења, које представљају једну од новина уведених на београдском конгресу, разматрана су различита питања. Од посебног значаја била је сесија посвећена проблему страдања споменика византијске културе, као и њиховом заштитом и рестаурацијом. У оквиру специјалних сесија представљени су поједини византолошки центри, као и будући пројекти и планови у византијским студијама.

Саставни део Конгреса чиниле су и седнице различитих комисија, посвећених одређеним византолошким дисциплинама (сигилографија, дипломатика итд.). Одржана је и генерална скупштина Међународне асоцијације византолога, на којој су, поред осталог, донете две значајне одлуке. Прва се односи на избор новог руководства Асоцијације. За новог председника изабран је Џон Ф. Халдон, док је нови благајник Беатрис Казо (Béatrice Caseau). На дужност секретара реизабран је Атанасиос Маркополус (Athanasios Markopoulos). Друга значајна одлука била је избор домаћина следећег, 24. међународног конгреса византијских студија (2021. године). Делегати генералне скупштине одлучили су већином гласова да нови град домаћин буде наследник некадашњег столног места Византијског царства – Цариград (Истанбул).

Конгрес је затворен свечаном церемонијом одржаном у Сали хероја Филолошког факултета, у суботу 27. августа. Том приликом скупу су се обратили секретар Међународне асоцијације Атанасиос Маркополус, бивши председник Асоцијације Јоханес Кодер, као и његов наследник на тој дужности Џон Ф. Халдон. Присутне је поздравила и госпођа Хедије

Мелек Делилбаши (Hediye Melek Delilbaşı), председник Турског комитета за византологију – домаћина наредне светске смотре византолога. Формални завршетак овогодишњег, 23. по реду, међународног конгреса византијских студија, означио је домаћин скупа, председник Организационог одобра Љубомир Максимовић.

Поред радног дела, Конгрес су пратиле различите активности и догађаји. Организовано је осам изложби у чијем су средишту били византијски или српски средњовековни мотиви:

1. *Свет српске рукописне књиге (XII–XVII век)* – организована у Галерији САНУ;
2. *Византијско градитељство као инспирација српских неимара новијег доба* – у Галерији науке и технике САНУ;
3. *Иконопис са подручја обновљене Пећке Патријаршије* – у Музеју СПЦ;
4. *Звуци, рефлекси и ритмови средњовековља у делима српских уметника друге половине XX века и новог миленијума* – у Галерији Zepher;
5. *Света Гора на цртежима Дага Патерсона и Тима Вајнера* – у Галерији Библиотеке града Београда;
6. *Атос. Света Гора. Изложба фотографија и гравура* – у Конаку кнегиње Љубице;
7. *Претрајавање храмова и живот народа* – фотографска сведочанства – у Етнографском музеју;
8. *Сведочанства о Другом (Београд, 1927) и Дванаестом (Охрид, 1961) међународном конгресу византијских студија* – на Филолошком факултету.

Учесници су, такође, били у прилици да посете и конгресни сајам књига који је организован у галерији „Прогрес”. На сајму је неколико десетина реномираних издавача, страних и домаћих, представило своје публикације.

Филмски и музички програм су, такође, били део понуде коју је организатор омогућио учесницима и гостима Конгреса. У Коларчевој задужбини је одржан концерт православне музике Акедемског хора „Лола”, док је у Југословенској кинотеци приказано око 20 краћих филмова, збирно представљених под насловом *Stone, Colors, Centuries. Documentary films about medieval Serbian lands and monasteries*.

Као пратећу активност, организатори су учесницима Конгреса понудили неколико излета и екскурзија, са обиласком појединих античких и средњовековних споменика на тлу Србије и Македоније, као и обилазак споменика савремене српске архитектуре у Београду, инспирисаних византијским и српским средњовековним градитељством.

У част овогодишњег скупа уприличена су и два пријема. Поводом отварања Конгреса, госте је у згради Председништва (Новом двору) дочекао и поздравио покровитељ Конгреса председник Републике Србије Томислав Николић, док је пријем поводом завршетка Конгреса организован у згради Скупштине града Београда (Старом двору).

Скуп су пратиле две конгресне публикације. Пленарна саопштења (Proceedings of the 23<sup>rd</sup> International Congress of Byzantine Studies: Plenary Papers) штампана су као посебна публикација у издању Српског комитета за византологију. Организатори су, такође, у сарадњи са ЈП „Службени гласник”, издали и репрезентативну тротомну публикацију групе аутора под насловом Byzantine Heritage and Serbian Art. Верзија поменутог издања на српском језику – „Византијско наслеђе и српска уметност” – требало би да буде објављена до краја 2016. године. Планира се да саопштења и апстракти презентовани на округлим столовима, тематским и специјалним сесијама буду публиковани у електронском формату до краја 2016. године.

На крају, треба истаћи да је овогодишњи Конгрес трећи по реду који се одржава на подручју некадашње Југославије. Други међународни конгрес византијских студија одржан је 1927. године у Београду, уз учешће око 200 научника, док је 1961. године у Охриду одржан 12. светски конгрес, на коме је присуствовало око 400 учесника. Посебна симболика у повести византолошких конгреса у нашој земљи огледа се у чињеници да су конгресне седнице 2016. године одржане у згради Филолошког факултета, истој оној у којој су заседали и ученици 2. византолошког конгреса, одржаног 1927. године.

*Милош Цветковић*

**REINTERPRETING CITIES, 13<sup>th</sup> International Conference on Urban History, European Association for urban History – EAUH**

*(Реинтерпретација градова, 13. међународна научна конференција*

*Европске асоцијације за урбану историју)*

*Хелсинки, Финска, 24–27. август 2016.*

У организацији Европске асоцијације за урбану историју (European Association for urban History – EAUH) одржана је у периоду од 24. до 27.